

klasičke. *Juraj Karlo Wisner von Morgenstern* (1783—1855) poznati je skladatelj (35 sačuvanih djela), dirigent, odgojitelj i organizator glazbenog života u Zagrebu prije dolaska Zajca: *Arija baritona* iz opere *Alexis* koja je izgubljena (hrvatski prepjev V. Rabadan) isto je tako izvrsno djelo napisano u stilu bečke klasičke. *Ferdo Wiesner-Livadić* (1799—1879) skladatelj je iz ilirskog doba (ostavio je preko 250 skladbi): *Tri solo popijevke* (*Stanak za crnoooku, Kamena djeva, Požuda domovine*) najbolja su ostvarenja iz najboljeg dijela njegova skladateljskog opusa.

Izbor glazbenih djela osobitost su ovog sveska, ona otkrivaju novi svijet naše glazbene baštine; znalacki obrađena i dorađena, ona su pravo obogaćenje domaćeg repertoara s područja komorne glazbe. Autor je, naime, tragajući za neobjelodanim još djelima naših skladatelja dopunio poznati opus Ivana Šibenčanina s dosad nepoznatog područja njegova stvaralaštva, otkrio u našoj glazbenoj literaturi djelo koje je stilski blisko bečkoj klasički a sadrži ugođaj i hrvatskog melosa (Bajamonti), odnosno djela koja su ostvarena na način stilski najboljih ostvarenja bečke klasičke (Ebner, Morgenstern) te obogatilo izbor tiskanih djela spomenutih skladatelja njihovim najboljim djelima (Sorkočević, Livadić). Da bi ovaj izbor djela mogao prirediti za suvremeno izvođenje, autor je osim transkripcije i izrade kontinua (I. Šibenčanin) dopunio dionice koje su izgubljene (Ebnerova i Morgensternova Arija) te načinio druge manje zahvate koji su stavljeni u zagrade prema već utvrđenoj praksi u prethodnim svescima. Za spomenute arije autor je priredio klavirski izvadak a V. Rabadan hrvatski prepjev, što otvara mnogo šire izvodilačke mogućnosti. Kako se radi o već poznatim skladateljima, glavnina rada bio je glazbeni tekst, a komentar s najneophodnijim podacima o autoru i djelu nalazi se na zadnjoj stranici svake partiture. I ovaj svezak je tehnički prikladno riješen: djela pojedinog skladatelja tiskana su u zasebnom sveščiću. Izdavač ovog sveska kao i cijele nove serije je *Društvo muzičkih radnika Hrvatske »Croatia concert«*. Svezak je objelodanjen 1978. u Zagrebu.

Izak ŠPRALJA

Matija Tomc: ORGELSKE SKLADBE
Ljubljana 1978.

Pohvalna inicijativa i dosadašnja ostvarenja uredništva *Crkvenog glasbenika* oko izdavanja i oživotvorenja djela slovenskih glazbenika urodila je do sada primjerenim i značajnim plodom. Među ta ostvarenja spada i četvrta zbirka Knjižnice *Crkvenog glasbenika: Musica organistica slovenica* u kojoj je publiciran izbor orguljskih skladbi skladatelja i orguljaša M. Tomca, koju je uredio i popratio sažetim komentarom o životu i stvaralaštvu autora Edo Škulj.

Zbirka sadrži 13 orguljskih skladbi: *Preludij i fuga u E-duru, Tokata i fuga u a-molu, Fuga u Es-duru, Preludij i fuga u Es-duru* (Ite missa est), *Varijacije na Christus vincit, Varijacije na lurško pesem*, zatim slijedi 5 koračnica te na kraju *Cantabile u As-duru* i *Vivace u A duru*. U tim, kao i u drugim značajnim i popularnim djelima M. Tomca, na poseban se način odražava simbioza umjerenog modernizma s jakim utjecajem izvorne slovenske narodne glazbe, što je plod njegove povezanosti i suradnje s folkloristom F. Marlotom, koji mu je ukazao na značenje i važnost slovenske narodne motivike. Skladbe se također odlikuju uzornom formalnom i sadržajnom dovršenošću.

Skladateljsko djelovanje M. Tomca odvija se na polju svjetovne i crkvene glazbe. Na polju crkvene glazbe napisao je do sada niz vrijednih vokalnoinstrumentalnih crkveno-liturgijskih skladbi te izdao 4 zbirke preludija za orgulje i skladao nekoliko koncertnih orguljskih skladbi. Iako u ovoj zbirci nisu sve skladbe prikladne za izrazitu liturgijsku uporabu (*Koračnice*), one unatoč tomu daju snažan dojam skladateljeve vještine, invencioznosti i zrelosti. Stoga zaslužuju pažnju i izvođenje naših orguljaša.

Lj. G.

Ferdinand Haberl:

IL CANTO GREGORIANO ANTIFONICO
DELL'INTROITO E DEL COMMUNIO, PMS.,
Roma, 1978.

Iako u časnim godinama, mons. Haberl se ne predaje. Vjerujemo da ga redovitim čitateljima »Sv. Cecilije« više uopće i ne treba predstavljati. Koncem prošle godine Papinski institut za crkvenu glazbu u Rimu, čiji je on rektor, izdao mu je najnoviju knjigu: *Il canto gregoriano antifonico dell'Introito e del Communio* (Antifonijski koralni napjevi Ulaza i Pričesne); tiskarske usluge obavila je Tipografija poliglotta Vaticana, jer i nije lako naći tiskaru koja je osposobljena za tiskanje koralnih napjeva. Nakon bibliografije, koja je opširna i pretežno s njemačkog jezičnog područja, i predgovora, knjiga je podijeljena u dva dijela. Prvi dio, o koralnim napjevima općenito, podijeljen je na tri sekcije, a drugi dio, Proprium missae, na dva poglavlja, o Introitusu i Communio. Ova bi knjiga htjela, stoji to i u predgovoru, ponuditi jedan uvod u misne koralne napjeve svima onima koji konkretno rade na svetoj glazbi. Ona je logički nastavak knjige *Kyriale Romanum* iz 1977. Haberl u svojim izlaganjima slijedi klasični priručnik *Estetica gregoriana* (vol. 1, Roma, 1934) svoga predšasnika na dužnosti rektora Instituta, benediktinca-opata Pavla Ferrettija. Moglo bi se reći da je ovo, na neki način, sažetak i nadopuna Ferrettijeve Estetike. U prvoj sekciji prvoga dijela govori se o odnosu između koralnog napjeva i latinskog toničkog naglaska, naime, o karakteristikama koralnog napjeva i njegova trostrukog stila, o melodijskom karakteru latinskog toničkog naglaska, o tom istom akcentu i strukturi gregorijanskog napjeva te o izuzecima od pravila melodijskog nepoštovanja toničkog naglaska. U drugoj sekciji istog prvog dijela govori se o koralnim melodijskim formulama, o njihovim različitim klasifikacijama i o modifikacijama. Treća sekcija raspravlja o komponiranju koralnih napjeva i o problemu novokomponiranih koralnih melodija koje traži obnovljena liturgija. Drugi dio knjige, kako smo spomenuli govori najprije općenito o Introitusu i Communione, govori pojedinačno o najpoznatijim i najčešćim napjevima Ulaza i Pričesne iz Propriuma obnovljene mise. Govoreći o tim melodijama, Haberl često donosi i samu melodiju, a u analizi oslanja se najviše na Ferrettija i Cardina. Zanimljiv je i detalj da priložene melodije u kvadratnoj neumatskoj notaciji nemaju nikakvih ritmičkih i drugih kakvih oznaka, koja, npr., imaju solesmeska izdanja, iako bi ih, vjerujemo, Haberl rado vidio, a to zato jer je knjiga izašla u Vatikanu koji i u svojim službenim i neslužbenim izdanjima koralnih melodija ne donosi nikada nikakvih oznaka nego samo melodije.

Možda bi se analiza koje melodije mogla i drugačije napraviti; sve stoji u tome s kojeg se stajališta polazi i čija se »škola« uglavnom slijedi. Za našu, relativno malu sredinu, da li bi ovakova knjiga mogla imati neku praktičnu vrijednost? Vjerujemo da bi. Ako ovu knjigu smatramo sažetkom i nadopunom Ferrettijeve Estetike, nebi li i naše »tržište« trebalo, nešto kao sažetak i svojevrsnu nadopunu ove knjige, budući da na tom polju mi, doslovno uzevši, ništa nemamo. Ako se kod nas još barem negdje u misi pjeva štogod latinski, a bilo bi dobro, onda bi ova knjiga mogla naći i svoju praktičnu, konkretnu, liturgijsku i pastoralnu primjenu. A ukoliko se liturgija slavi samo u hrvatskom jeziku i tada može imati svoju vrijednost kao pomagalo i pokazatelj, jer ona, npr., iz svakog Communio donosi odgovarajući psalam. Nije rijedak slučaj da se na koncertima duhovne glazbe često izvode i melodije gregorijanskog koralna, i to upravo one poznatije i lakše koje se nalaze proanalizirane u ovoj knjizi. Svakom izvođenju takvog napjeva potreban je uvijek kratak uvod. Ova knjiga pruža sigurne i jasne podatke.

Petar Zdravko BLAJIĆ